

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۵۱۷۰ دقیقه

نام آزمون: فارسی عمومی یازدهم

تاریخ آزمون: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰

۱ با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«اگر لطفش قرین حال گردد
و گر توفیق او یک سو نهد پای»
همه ادب‌ارها اقبال گردد
نه از تدبیر کار آید نه از رای»

*مفهوم ابیات دوگانه بالا چه چیزهایی را با هم مقایسه می‌کند؟

۲ در عبارات زیر نوع وابسته‌های پیشین را مشخص کنید.

الف) لازمه حضور در هر دو جبهه، عشق است.

ب) متوجه شدم چند نفر در اردوگاه سواد چندانی ندارند.

۳ هریک از واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) مشاهده لحظه‌های ناب و توفندگی فرزندان میهن، عباس جوان را به وجد می‌آورد.

ب) نگاه‌های فزون‌خواهانه و دهشت‌بار روس‌ها به فراتر از اینها دوخته شده بود.

۴ در ابیات زیر معادل معنایی واژه‌های مشخص شده را بنویسید

الف) حساب خود اینجا کن، آسوده دل شو میفکن به روز جزا کار خود را

ب) کرد فرامش ره و رفتار خویش ماند غرامت‌زده از کار خویش

۵ داستان زیر را که از مثنوی مولوی انتخاب شده است، به لحاظ محتوا با درس مقایسه کنید.

«از علی آموز اخلاص عمل شیر حق را دان منزه از دغل

در غزا بر پهلوانی دست یافت زود شمشیری بر آورد و شتافت

او خدو انداخت بر روی علی افتخار هر نبی و هر ولی

در زمان انداخت شمشیر آن علی کرد او اندر غزایش کاهلی

گشت حیران آن مبارز زین عمل وز نمودن عفو و رحم بی‌محل

گفت بر من تیغ تیز افراستی از چه افکندی مرا بگذاشتی؟

گفت: من تیغ از پی حق میزنم بنده حقم نه مأمور تنم

شیر حقم نیستم شیر هوا فعل من بر دین من باشد گوا»

۶ در ابیات زیر زمان افعال را مشخص کنید.

الف) هنر نمی‌خرد ایام و بیش از اینم نیست کجا روم به تجارت بدین کساد متاع

ب) از بهر بوسه‌ای ز لبش جان همی‌دهم اینم همی‌ستاند و آنم نمی‌دهد

۷ در بیت زیر آرایه‌های «واج آرایه»، مجاز، تشبیه و کنایه، را بیابید.

«نخست آن سیه‌روز بر گشته‌بخت برافروخت بازو چو شاخ درخت»

۸ در بیت زیر آرایه‌های «جناس»، کنایه، مجاز و «واج آرایه»، را بیابید.

«دلیران میدان گشوده نظر که بر کینه اول که بندد کمر»

۹ کدام بیت با بیت «در ره منزل لیلی که خطر هاست در آن / شرط اول قدم آن است که مجنون باشی» ارتباط معنایی دارد؟

الف) بزن زخم، این مرهم عاشق است که بی زخم مردن غم عاشق است

ب) از آنها که خونین سفر کرده‌اند سفر بر مدار خطر کرده‌اند

۱۰ در جمله زیر، یک شاخص پیدا کنید.

«سید جواد و کدخدا وضعیت منابع آبی روستا را به مهندس کشاورزی گزارش دادند.»

۱۱ معنای لغات مشخص شده را بنویسید.

الف) باید با حرکات دست و پا و چشم، آن هم به صورت موزون، محتوای مقاله را ارائه داد.

ب) شاگردانم موفق شدند به آسانی و راحتی قرآن و نهج البلاغه بخوانند.

پ) البته دکلمه خوانی ظرافت‌های خاص خود را داشت.

۱۲ نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«به آنچه می‌گذرد دل منه که دجله بسی پس از خلیفه بخواهد گذشت در بغداد»

۱۳ در ترکیب‌های زیر هسته را بیابید و نوع ترکیب را مشخص سازید.

الف) خانه مشترک (ب) دایره مسائل (ج) مباحث مختلف

د) عوارض مرگ (ه) سخنان جذاب

۱۴ مفهوم کلی عبارت زیر را بنویسید.

«مرغزاری نزه بود که از عکس ریاحین او، پر زاغ چون دم طاووس نمودی و در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ مانستی.»

۱۵ معنی روان عبارت را بنویسید.

الف) صیاد جال باز کشید و حبه بینداخت و در کمین بنشست. ساعتی بود.

۱۶ شعر «صبح بی تو» در چه قالبی سروده شده است؟

۱۷ در بیت زیر چه آرایه‌هایی وجود دارد؟

بی تو می‌گویند تعطیل است کار عشق‌بازی
عشق اما کی خبر از شنبه و آدینه دارد

۱۸ در این متن، از چه راهکارهایی در رویارویی با دشواری‌های اسارت بهره گرفته شده است؟

۱۹ چهار واژه مهم املائی از متن درس بیابید و معادل معنایی آنها را بنویسید.

۲۰ پیام ابیات زیر را بنویسید.

«چو شیر خدا راند بر خصم، تیغ
پرید از رخ کفر در هند رنگ»

تپیدند بت‌خانهها در فرنگ»

۲۱ راوی داستان، چه چیزی را نشانه تمدن و تجدد می‌دانست؟

۲۲ در عبارت زیر آرایه‌های «کنایه، استعاره و تشبیه» را بیابید.

«سنگ روی سنگ برای ساختن ارکی به رفعت ایمان.»

۲۳ در گروه کلمات زیر کلمات نادرست املائی را بیابید و شکل صحیح آنها را بنویسید.

«حدت و شدت - الم و بیرق - موقر و متین - نقال و قصه گو - حیات کوچک خانه - مغتنم شمردن - سفارت انگلیس - سوء ظن - غوز بالا غوز»

۲۴ در عبارات زیر هسته و نوع وابسته‌ها را مشخص کنید.

الف) همین‌جا خواهند گشت.

ب) قرآن جیبی‌اش به اندازه یک سگه سوراخ شده بود.

۲۵ کتاب «جوامع‌الحکایات و لوامع‌الروایات» نوشته کیست؟

۲۶ در متن زیر آرایه‌های «تشبیه و اغراق» را بیابید.

«در ناحیت کشمیر متصدیدی خوش و مرغزاری نزه بود که از عکس ریاحین او، پر زاغ چون دم طاووس نمودی و در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ

مانستی.»

۲۷ در عبارات زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

«به‌به مثل قوال‌ها صورتک زدی؟»

۲۸ در عبارات زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) در وقت فراغ موافقت اولی‌تر.

ب) والّا طاعنان مجال وقعت یابند.

ج) اهمال جانب من جایز نشمری

۲۹ در عبارات زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) اگر به داده قانع بودی، ردای من به بازار به گرو نرفتی.

ب) موش بدین سخن التفات ننمود.

۳۰ معنای بیت زیر را بنویسید.

«به حشرم بده نامه در دست راست / ز هولم در آن روز بی‌باک کن»

۳۱ نیایش پایان درس، با مطلع «الهی زعیان، مرا پاک کن / در اعمال شایسته، چالاک کن، سروده کدام شاعر پارسی‌گو است؟

۳۲ گوته در کدام بند شعر «خوان عدل» به «بازگشت روح به عالم معنا» اشاره می‌کند؟

۳۳ در بند زیر چند «ترکیب وصفی» و «ترکیب اضافی» وجود دارد؟

«اگر فکر و حواسم این جهانی است / بهره‌ای والاتر از بهر من نیست / روح را خاک نتواند مبدل به غبارش سازد، / زیرا هر دم به تلاش است تا که فرا رود»

۳۴ مفهوم کلی بند زیر به کدام ویژگی خداوند اشاره می‌کند؟

«شرق از آن خداست / غرب از آن خداست / و سرزمین‌های شمال و جنوب نیز / آسوده در دستان خداست.»

۳۵ در عبارت زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

هیچ بهره‌ای والاتر از بهر من، چون فکر و حواس این جهان نیست.

۳۶ با توجه به رابطه معنایی «تضمن» جاهای خالی را پر کنید.

الف) آتش و.....

ب) آسمان و.....

ج) دریا و.....

د) درخت و.....

۳۷ در عبارت زیر، کدام یک از زمان‌های داخل کمانک دیده نمی‌شود؟ (مضارع التزامی - ماضی بعید - ماضی استمراری - ماضی التزامی)

«اسب درشکه‌اش توی جوی پهنی افتاده بود. پی‌درپی نفس می‌زد. می‌خواستند آن را بیرون بیاورند.»

۳۸ در عبارات زیر چه واژه‌هایی با یکدیگر آرایه «تناسب» دارند؟

«آنکه با بی‌میلی، خمیری در تنور نهد، نان تلخی واستاند که انسان را تنها نیمه‌سیر کند.»

۳۹ با توجه به عبارت زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«من با شما می‌گویم که زندگی به راستی تاریکی است؛ مگر آنکه شوقی باشد، و شوق همیشه کور است؛ مگر آنکه دانشی باشد.»

الف) نویسنده چه عاملی را سبب روشنی و زیبایی زندگی می‌داند؟

ب) از نظر جبران خلیل جبران، آیا شوق و اشتیاق در زندگی کافی است؟

۴۰ در بیت زیر آرایه‌های «اغراق، جناس، کنایه و استعاره» را بیابید.

«چون آن آهنین کوه آمد به دشت / همه رزمگه کوه فولاد گشت»

۴۱ مفهوم کلی بیت زیر چیست؟

«دلبران میدان گشوده نظر / که بر کینه اول که بندد کمر»

الف) ترسیدن از آغاز جنگ

ب) انتظار برای آغاز کردن جنگ

۴۲ مفهوم کلی هر یک از ابیات زیر را بنویسید.

الف) با جوانان چون دست بگشادی / پای گردون پیر بربستی

ب) زور داری، چون نداری علم کار / لاف آن نتوان به آسانی زدن

۴۳ در بیت زیر برای واژه‌های مشخص شده کدام وضعیت زبانی اتفاق افتاده است؟

«یکی محضر اکنون نباید نوشت / که جز تخم نیکی سپهد نکشت»

۴۴) هریک از واژه‌های مشخص شده در بیت‌های زیر مشمول کدام یک از وضعیت‌های چهارگانه شده است؟

الف) یکی خوب دستار بودش حریر
ب) سودای این سواد مکن بیش در دماغ
پ) دست از طلب ندارم تا کام من بر آید
به موزه درون پر ز مشک و عبیر
تکلیف این کثیف منه بیش بر روان
یا تن رسد به جانان یا جان ز تن بر آید

۴۵) کدام یک از شاعران زیر را با نام شعری «پروانه» می‌شناسیم؟

الف) محمدعلی مجاهدی
ب) مصطفی علی‌پور

۴۶) در عبارات زیر معنای لغات مشخص شده را بنویسید.

الف) در شرایط سخت و طاقت‌فرسای اسارت باید کاری می‌کردیم.
ب) دوست نداشتم از بچه‌ها فاصله بگیرند یا احساس طرد شدن کنند.

۴۷) هریک از لغات مشخص شده را معنا کنید.

الف) به هر حال همیشه افراط و تفریط‌های بعضی‌ها، مشکلاتی ایجاد می‌کرد.
ب) این تعداد اندک آیه یا س می‌خواندند.

پ) از طبع شعر هم برخوردار بودم.

۴۸) معنای بیت زیر را بنویسید.

«بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست
بگشای لب که قند فراوانم آرزوست»
بیت زیر را معنی کنید.

۴۹) «ای آفتاب حسن، برون آ، دمی ز ابر
کان چهره مشعشع تابانم آرزوست»

۵۰) مفهوم کلی بیت زیر را بنویسید.

از شبنم عشق خاک آدم گل شد
صد فتنه و شور در جهان حاصل شد

۵۱) در بیت زیر آرایه کنایه را بیابید.

«چو موسم حج رسید برخاست
اشتر طلبید و محمل آراست»

۵۲) با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید.

«از جای چو مار حلقه برجست
در حلقه زلف کعبه زد دست»

الف) آرایه تشخیص را بیابید.

ب) یک مفهوم کنایی بیابید.

۵۳) ابیات زیر چه ارتباط معنایی با یکدیگر دارند؟

الف) گویند ز عشق کن جدایی
این نیست طریق آشنایی

ب) بگفت از دل جدا کن عشق شیرین
بگفتا چون زیم بی جان شیرین

۵۴) در بیت زیر از شیوه بلاغی استفاده شده است یا عادی؟

«دریاب کنون که نعمت هست به دست
کاین دولت و ملک می‌رود دست به دست»

۵۵) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

«بیچارگی ورا چو دیدند
در چاره‌گری زبان کشیدند»

الف) مرجع ضمیر «او» چه کسی است؟

ب) یک مفهوم کنایی بیابید.

۵۶) عبارت «دور روزگار، بر سرما چرخ خواهد زد و تغییرات بی‌شمار خواهد نمود» چه ارتباط مفهومی با بیت زیر دارد؟

«گاهی تو گلخنی را بینی شده امیر
روز امیر اجل گشته گلخنی»

۵۷) برای هر یک از واژه‌های زیر، واژه‌های متضاد بنویسید.

الف) تشرع
ب) شوریدگی

۵۸) مفهوم کلی شعر زیر از «سپهری» چیست؟

زندگی، رسم پذیرایی از تقدیر است وزن خوشبختی من، وزن رضایتمندی است.

الف) سرنوشت‌گرایی ب) اختیارگرایی

۵۹) در جملات زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) هر دو چنان بودیم که در پالیز سعدی می‌چریدیم.

ب) بدین جهت هر کس از کار خویش مسرور بود.

۶۰) «بدل» و «معطوف»، را در جمله زیر نشان دهید.

«سعدی، غزل سرای بزرگ ایران، خالق گلستان و بوستان است.»

۶۱) از میان کلمه یا گروه کلمه‌های زیر، املائی چه واژه‌هایی نادرست است؟ صورت صحیح آن را بنویسید.

«هیاهوی مردم- سرزنش و ملامت- خلوت عارفانه- وعظ- سیر و صفر- گوهر خاتون- فضل و تقوا- طالب دیدار- شهر هلب- صاحب بسیرت-

خوارزمشاه- بیم و هراس- قصد حج- رهسپار و عازم- علاءالدین کیقباد- زهد و پارسایی- اسرار و پافشاری»

۶۲) با توجه به جمله زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«علامه بزرگ، استاد علی اکبر دهخدا، با تدوین اثر ارزشمند خود لغت‌نامه، خدمت فرهنگی بی‌نظیری انجام داد.»

الف) کدام واژه «شاخص» است؟

ب) یک گروه اسمی بنویسید که نقش تبعی «بدل» داشته باشد.

۶۳) در متن زیر نقش‌های تبعی را پیدا کنید.

«مولانا در طلب به تکاپو افتاد و سرانجام خبر یافت که او به دمشق رفته است. مولانا چندین نامه و پیغام فرستاد و غزل سرود و به خدمت شمس روانه

کرد.»

۶۴) در ابیات زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) حالیا در پیش فرعون زَمَن نرم باید گفت قولاً لیناً

ب) چنین قفس نه سزای چون من خوش‌الحانیست روم به روضه رضوان که مرغ آن چمنم

۶۵) با توجه به متن به سؤالات پاسخ دهید.

«هنگامی که بهاء‌ولد مناسک حج را به پایان برد در بازگشت، به طرف شام روانه گردید و مدتی در آن نواحی به سر بُرد.»

الف) آیا در عبارت، نقش تبعی به کار رفته است؟

ب) در جمله اول عبارت، مفعول را پیدا کنید.

ج) در جمله دوم «مسند» را پیدا کنید.

۶۶) در عبارت زیر نقش تبعی را بیابید و نوع آن را مشخص کنید.

«پدر جلال‌الدین، محمد حسین خطیبی از دانشمندان روزگار خود بود.»

۶۷) در عبارت زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) پدر جلال‌الدین به سبب هراس از بی‌رحمی‌های مغول ناچار از بلخ مهاجرت کرد.

ب) بهاء‌ولد از آنجا که دیار روم از تاخت و تاز سپاه مغول برکنار بود، بدان نواحی هجرت کرد.

۶۸) با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید.

۱) فخری که از وسیلت دون‌همتی رسد گر نام و ننگ داری، از آن فخر، عار دار

۲) صورت بی‌صورت بی‌حَدّ غیب ز آینه دل تافت بر موسی ز جیب

الف) در کدام بیت تناقض یافت می‌شود؟

ب) کدام بیت به داستان یکی از پیامبران اشاره می‌کند؟

پ) در بیت اول تضاد را بیابید.

۶۹ کدام یک از ابیات زیر به مضمون آیه شریفه «وَ أَنْ لَيْسَ لِلانسانِ اِلَّا ما سَعَى» (نجم ۳۹) اشاره و تلمیح دارد؟

- الف) خدا را بر آن بنده بخشایش است
ب) کرم ورزد آن سر که مغزی دروست
پ) بخور تا توانی به بازوی خویش

۷۰ بیت زیر را معنی کنید
«در نایسته احسان گشادهست»
به هر کس آنچه می‌بایست داده‌ست»

۷۱ آرایه‌های «جناس ناهمسان و کنایه» را در بیت زیر بیابید.
بازکشید از روش خویش پای
در پی او کرد به تقلید جای

۷۲ در بیت «عاقبت از خامی خود سوخته / ره‌روی کبک نیاموخته» کدام یک از آرایه‌های زیر وجود ندارد؟
الف) کنایه ب) تضاد پ) تشخیص

۷۳ در عبارت زیر قاضی بست چه دلیلی را برای نپذیرفتن طلاها مطرح می‌کند؟
«چون به آنچه دارم و اندک است قانعم وزر و وبال این چه به کار آید؟»

۷۴ با توجه به متن زیر به سوالات پاسخ دهید.

«نزدیک آغاجی بردم و راه یافتم، تا سعادت دیدار همایون خداوند دگر باره یافتم و آن نامه را بخواند و دوات خواست و توقیع کرد و گفت: «چون نامه‌ها گسیل کرده شود، تو باز آی که پیغامی است، سوی بونصر در بایی تا داده آید.»

الف) آیا بیهقی موفق به دیدار با امیر مسعود شد؟
ب) یک فعل مجهول بیابید.

پ) خدمتکار مخصوص امیر مسعود کیست؟

۷۵ با توجه به عبارت به سوالات پاسخ دهید.

«بسیار دعا کرد و گفت: این صلت فخر است پذیرفتم و باز دادم که مرا به کار نیست و قیامت سخت نزدیک است حساب این نتوانم داد و نگویم که مرا سخت در بایست نیست اما چون به آنچه دارم و اندک است، قانعم وزر و وبال این چه به کار آید؟»

الف) جمله «مرا به کار نیست» را معنا کنید.

ب) واژه‌های «وزر» و «وبال» را معنا کنید.

پ) عبارت «نگویم که مرا سخت در بایست نیست» را معنا کنید.

ت) قاضی بست چه دلایلی را برای رد نمودن طلاهای اهدایی امیر مسعود مطرح می‌کند؟

۷۶ بیت زیر سروده کدام شاعر پارسی‌گو است؟

حساب خود اینجا کن آسوده دل شو
می‌فکن به روز جزا کار خود را

۷۷ شکل مجهول شده عبارات زیر را بنویسید.

الف) پس از نماز کس فرستاد.

ب) قاضی بوالحسن و پسرش را بخواند.

ج) آن، قاضی همی نستاند.

۷۸ در عبارت زیر واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) اما ایزد رحمت کرد پس از نمودن قدرت و سوری و شادی‌ای به آن بسیاری تیره شد.

ب) و روز پنج‌شنبه امیر را تب گرفت؛ تب سوزان و سرسامی افتاد، چنان که بار نتوانست داد.

۷۹ منظور از «فروماندن» در مصراع «فروماند از لطف و صنع خدای» بیان کدام حالت از حالت‌های رفتاری است؟

الف) توهم

ب) تحیر

۸۰ واژه‌های مشخص شده را معنا کنید.

الف) در نایسته احسان گشادهست

ب) یکی رو بهی دید بی‌دست و پای

به هر کس آنچه می‌بایست داده‌ست

فروماند در لطف و صنع خدای

۸۱) معنی هریک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) به نام چاشنی بخش زبان‌ها
ب) زرخدان فرو برد چندی به جیب

حلاوت سنج معنی در بیان‌ها

که بخشنده روزی فرستد زغیب

۸۲) «آینه» در عبارت زیر از درس شبنم عشق استعاره از چیست؟

«صبر کنید تا من بر این مشت خاک دست کاری قدرت بنمایم، تا شما در این آینه نقش‌های بوقلمون ببینید.»

۸۳) با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«هنوز فهم من برای دریافت لطایف غزل کافی نبود و خاله‌ام نیز که طرفدار شعرهای اندرزی و تمثیلی بود، به آن علاقه چندانی نشان نمی‌داد. از همان جا بود که خواندن گلستان مرا به سوی تقلید از سبک مسجع سوق داد که بعد، وقتی در دبستان انشا می‌نوشتم، آنرا به کار می‌برد.»

الف) خاله نویسنده به کدام قالب شعری علاقه نداشت؟

ب) نویسنده هنگام نوشتن انشا در دبستان، کدام ویژگی کلام سعدی را به کار می‌برده است؟

۸۴) منظور از «چشم مسلح» در جمله «من برای امتحان چشم مسلح، ردیف دهم را انتخاب کرده بودم»، چیست؟

۸۵) مفهوم کلی بیت «شیر حقم نیستم شیر هوا / فعل من بر دین من باشد گوا» را بنویسید.

۸۶) چند ویژگی به ظاهر متضاد را که نویسنده درباره شعر سعدی برشمرده است، بیان کنید.

۸۷) مفهوم قسمت‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) پس شیخ با کسی خلقی بکرد.

ب) به خدا سوگند، با مردمی در آستانه‌ی خانه شان نکوشیدند جز که جامه‌ی خواری بر آنان پوشیدند.

پ) این بار سخت از جا در رفت و درست آمد کنار نیمکت من.

۸۸) قالب شعر زیر را بنویسید.

چون سیل ز پیچ و تاب صحرا می‌رفت
بی‌تاب نظیر جوشش چشمه دور

همراه سحر به فتح فردا می‌رفت

این رود به جست‌وجوی دریا می‌رفت

۸۹) منظور از قسمت‌های مشخص شده چیست؟

«ای کعبه به داغ ماتمت نیلی پوش
جز تو که فرات رشحه‌ای از یم توست

وز تشنگیات فرات در جوش و خروش

دریا نشنیدم که کشد مشک به دوش»

۹۰) تلمیحات را در ابیات زیر مشخص کنید و داستان هر یک را بیان نمایید:

الف. فرمان رسید این خانه از دشمن بگیرید

تخت و نگین از دست اهریمن بگیرید

ب. یعنی کلیم آهنگ جان سامری کرد

ای یاوران باید ولی را یآوری کرد

پاسخنامه تشریحی

۱) مفهوم دو بیت بالا به نوعی، تضاد را مطرح می‌کند. اگر لطف خدا شامل حال کسی شود همه بدبختی‌های او تبدیل به خوشبختی می‌شود و برعکس اگر توفیق و توجه خدا از بنده‌ای گرفته شود هیچ تدبیر و خردی سودمند نخواهد بود.

مفهوم کلی دو بیت: هر آنچه خواست خداوند است اتفاق می‌افتد.

۲) الف) هر دو جنبه
صفت صفت هسته
میهم شمارشی

ب) چند نفر
صفت هسته
میهم

۳) الف) ناب: خالص / توفندگی: غوغا کردن، غرّنده بودن
ب) دهشت‌بار: ترس آور، هراس‌انگیز

۴) الف) جزا: پاداش، مکافات (روز جزا: قیامت)
ب) غرامت‌زده: تاوان‌زده، کسی که غرامت کشد.

۵) ۱- هدف مولانا از شعر، آموزه‌های عرفانی آن بوده است ولی شعر متن درس حماسه دینی است.
۲- موضوع هر دو مشترک است؛ یعنی به ویژگی‌های امیرالمؤمنین اشاره میکنند.
۳- قالب هر دو شعر مشترک است؛ مثنوی.
۴- شعر مولانا جنبه تعلیمی دارد، ولی شعر متن درس حماسه است.

۶) الف) نمی‌خرد: مضارع اخباری / نیست: ماضی ساده / روم: مضارع التزامی
ب) همی‌دهم (می‌دهم)، نمی‌دهد: مضارع اخباری

۷) واج آرایی: تکرار صامت /خ/
مجاز: بازو مجاز از دست
تشبیه: بازو به شاخ درخت مانده شده است.
کنایه: «سیه‌روز» کنایه از بدبخت است.

۸) جناس همسان: «که»، اول: حرف ربط وابسته‌ساز؛ «که»، دوم ضمیر پرسشی (چه کسی)
کنایه: «نظر گشودن» کنایه از انتظار کشیدن / «کمر بستن» کنایه از آماده شدن برای کاری
مجاز: «دکینه» مجاز از جنگ
واج آرایی: تکرار صامت /ک/

۹) ب) مفهوم مشترک بیت سؤال و بیت «ب»، خونین و پرخطر بودن راه عشق است.
مفهوم بیت الف) عاشق، درد عشق را مثل درمان می‌داند.

۱۰) شاخص: سید

۱۱) الف) موزون: هماهنگ، خوش‌نوا / ب) نهج: راه و روش / پ) ظرافت: خوش‌طبعی، نکته‌سنجی

۱۲) آنچه: متمم

دجله: نهاد

خلیفه: متمم

۱۳) خانه مشترک ← ترکیب وصفی
هسته

دایره مسائل ← ترکیب اضافی
هسته مضاف الیه

مباحث مختلف ← ترکیب وصفی
هسته

عوارض مرگ ← ترکیب اضافی
هسته مضاف الیه

سخنان جذاب ← ترکیب وصفی
هسته

۱۴) زشت را زیبا نشان می‌داد و زیبا را زشت جلوه می‌داد. (باغ بسیار زیبا بود).

۱۵)

الف) صیاد (شکارچی) دام را پهن کرد و روی آن دانه انداخت (پاشید) و در کمین نشست. مدتی گذشت (مدتی منتظر ماند).

۱۶) غزل

۱۷) مراعات نظیر: تعطیل، آدینه / شنبه، آدینه / کار، تعطیل

تشخیص: خیر داشتن عشق

تضاد: کار - تعطیل

۱۸) ۱- استفاده از اوقات اسارت برای آموزش و یادگیری خواندن و نوشتن

۲- تمرین و اجرای سرود و تئاتر

۳- اجرای سرگرمی‌های متنوع، ورزش و مسابقه

۴- تلاوت قرآن و نهج البلاغه

۵- دکلمه خوانی و مقاله نویسی

۱۹) ۱- معونت: کمک و یاری ۲- صواب: درست ۳- فراغ: آسودگی ۴- قضا: سرنوشت

۲۰) ناامیدی شیطان بعد از ضربه زدن امام علی (ع) و نابودی کفر

۲۱) کراوات زدن، عینک و تعلیمی

۲۲) کنایه: سنگ روی سنگ گذاشتن: همدلی و اتحاد

استعاره: ارک استعاره از حکومت

تشبیه: ارک به ایمان مانند شده است.

۲۳) شکل درست واژه‌های املایی:

۱- علم و بیرق ۲- حیاط کوچک‌خانه ۳- قوز بالا قوز

۲۴) الف) همین جا
صفت اشاره هسته

ب) قرآن جیبی اش / اندازه یک سگه
صفت بیانی مضاف‌الیه هسته صفت شمارشی مضاف‌الیه نسبی

۲۵) محمد عوفی

۲۶) تشبیه: ۱- پر زاغ به دم طاووس مانند شده است. ۲- دم طاووس به پر زاغ تشبیه شده است.

اغراق در زیبایی مرغزار

۲۷) قول: در این جا مقصود بازیگر نمایش‌های دوره گردی است.

صورتک: چهره‌ای مصنوعی که چهره اصلی را می پوشاند و در آن سوراخ‌هایی برای چشم و دهان تعبیه شده است، نقاب

۲۸) الف) فراغ: آسایش، آسودگی / موافقت: همراهی / اولی تر: سزاوارتر

ب) طاعنان: عیب‌جویان، سرزنش‌کنندگان / وقعت: بدگویی، سرزنش

ج) اهمال: کوتاهی، سهل‌انگاری کردن

۲۹) الف) قانع: خرسند، راضی / ردا: بالاپوش، عبا، جبه

ب) التفات: توجه، روی آوردن

۳۰) در روز رستاخیز نامه اعمالم را به دست راست بده و در آن روز در برابر ترس روز قیامت دلم را شجاع بفرما.

۳۱) ملامحسن فیض کاشانی

۳۲) روح را خاک نتواند مبدل به غبارش سازد، / زیرا هر دم به تلاش است تا که فرا رود،

۳۳) ترکیب‌های وصفی: ۱- این جهانی ۲- بهره‌ای والاتر ۳- هر دم

ترکیب‌های اضافی: ۱- فکر من ۲- حواس من ۳- غبارش (غبار او)

۳۴) مفهوم شعر سؤال به مالکیت مطلق خداوند بر کائنات و هستی اشاره می‌کند.

۳۵) بهره‌ای: نصیب / والاتر: بالاتر / از بهر: برای

۳۶) الف) آتش و شعله

ب) آسمان و ستاره

ج) دریا و قطره

د) درخت و برگ

* البته دانش‌آموزان محترم می‌توانند از واژه‌های دیگری استفاده کنند.

۳۷) ماضی التزامی

مضارع التزامی: می‌خواستند بیاورند / ماضی بعید: افتاده بود / ماضی استمراری: نفس می‌زد

۳۸) واژه‌هایی که با یکدیگر «تناسب» دارند: خمیر- تنور- نان

۳۹) الف) از نظر جبران خلیل جبران بدون اشتیاق زندگی زیبایی و جلوه‌ای ندارد و سراسر تاریکی است.

ب) از نظر نویسنده اشتیاق صرف کافی نیست بلکه اگر دانش و آگاهی نیز همراه شوق و اشتیاق گردد زندگی زیبا می‌شود.

۴۰) اغراق: کلّ بیت اغراق در هیبت و سهمگینی عمرو بن عبود است.

جناس ناهمسان: دشت و گشت

کنایه: «کوه فولاد شدن دشت» کنایه از سنگین و شکوه‌مند شدن است.

استعاره مصرّحه: «کوه آهنین» استعاره از عمرو بن عبود

۴۱) «ب» - در این بیت «نظر گشودن» به معنای منتظر بودن است.

۴۲) الف) توصیف زور بازو و قدرت بدنی

ب) زور بازو و توانایی بدنی بدون دانش کارساز نیست.

۴۳) محضر: در گذر زمان دچار «تحوّل معنایی» شده است. این واژه در قدیم به معنای استشهادنامه بوده است اما اکنون به معنای جای نوشتن اسناد و احکام، دفتر ثبت اسناد به کار می‌رود. «نیکی» با همان معنای قدیم به حیات خود ادامه می‌دهد.

۴۴) الف) دستار: از فهرست واژه‌ها حذف گردید. (متروک)

ب) کنیف: معنای قدیم خود را از دست داده و معنای جدیدی یافته است. (تحوّل معنایی)

پ) دست: با همان معنای قدیم به حیات خود ادامه می‌دهد.

۴۵) الف: محمدعلی مجاهدی، با نام شعری «پروانه» شهرت یافته است.

۴۶) الف) طاقت فرسا: سخت و تحمل‌ناپذیر، توان فرسا / ب) طرد شدن: رانده شدن. دور شدن

۴۷) الف) تفریط: کوتاهی کردن در کاری / ب) یأس: ناامیدی / پ) طبع: ذوق، قریحه

۴۸) ای یار چهره زیبایت را نشانم بده که آرزوی دیدار چهره زیبای چون باغ و گلستان تو را دارم. لب بگشا و سخن بگو زیرا شنیدن سخنان شیرینت آرزوی من است.

۴۹) ای یار زیبایم! ای آفتاب زیبایی! لحظه‌ای از ابر بیرون بیا و خودت را نشان بده زیرا آرزومند دیدن چهره درخشان و نورانی‌ات هستم.

۵۰) مفهوم: خلقت انسان از گل و آمیختن آن با عشق الهی

۵۱) کنایه: حمل آراستن کنایه از آماده شدن برای سفر

۵۲) الف) شاعر برای کعبه زلف قائل شده است، تشخیص است.

ب) دست در چیزی زدن کنایه از متوسّل شدن.

۵۳) هر دو بیت به «وفاداری عاشق و فراموش نکردن عشق» اشاره می‌کنند.

۵۴) بلاغی، زیرا اجزای جمله نامرتب است (اکنون که نعمت به دست توست دریاب، زیرا این دولت و ملک دست به دست می‌رود).

۵۵) الف) مرجع ضمیر «او» در «ورا» (او را) پدر مجنون است.

ب) زبان کشیدن کنایه از صحبت کردن.

۵۶) مفهوم مشترک بیت و عبارت سؤال ناپایداری احوال دنیا است.

۵۷) الف) تشرّع ≠ عرفان / ب) شوریدگی ≠ عقل

۵۸) الف) سرنوشت‌گرایی یا تقدیر‌گرایی یعنی همه چیز دست سرنوشت است پس باید به آن راضی بود مثل بیت زیر:

«رضا به داده بده وز جبین گره بگشای / که بر من و تو در اختیار نگشاده‌ست»

۵۹) معنی واژه‌های مشخص شده:

الف) پالیز: جالیز، باغ، بوستان، کشتزار

ب) مسرور: خوشحال، شادمان، خشنود (هم‌خانواده با سرور)

۶۰) بدل: غزل سرای بزرگ ایران

معطوف: بوستان

۶۱) املائی درست واژگان چنین است: وعظ، سیر و سفر، شهر حلب، صاحب بصیرت، هراس، اصرار

۶۲) الف) شاخص: استاد

ب) بدل: استاد علی‌اکبر دهخدا - لغت‌نامه

۶۳) تنها نقش تبعی در عبارت سؤال «معطوف» است. واژه «پیغام» معطوف به مفعول است. واژه «نامه» نقش مفعولی دارد.

*دقت کنید سایر «واو»هایی که در عبارت وجود دارد «واو عطف و پیوند» است.

۶۴) الف) لَین: نرم

ب) سزا: شایسته / خوش‌الحان: خوش‌آواز / روضه: باغ، گلزار

۶۵) الف) در عبارت سؤال نقش تبعی وجود ندارد. حرف «واو» در «و مدّتی در آن نواحی به سربرد» «واو ربط» است نه «واو عطف».

ب) مفعول جمله اول عبارت: مناسک حج

ج) «مسند» در جمله دوم: روانه

۶۶) محمّد حسین خطیبی، بدل از «پدر جلال‌الدین» است. «پدر جلال‌الدین» نقش نهادی دارد و بدل آن «محمدحسین خطیبی» بدل از نهاد است.

بدل: گروه یا کلمه‌ای است که در توضیح کلمه قبل از خود بیاید و قابل حذف باشد.

۶۷) الف) هراس: بیم، ترس، پروا

ب) نواحی: جمع ناحیه، مناطق، اقلیم‌ها

۶۸ (الف) بیت دوم صورت بی صورت، تناقض دارد یعنی دو امر متضاد طوری کنار هم آمده‌اند که قابل جمع کردن نیستند مثل: فریاد بی صدا، بی هنری هنر، از تهی سرشار و...
(ب) بیت دوم به معجزه حضرت موسی (ع) تلمیح دارد. حضرت موسی (ع) دست در گریبان برد و به امر خدا ید بیضا (دست نورانی) را بیرون آورد.
(پ) نام و ننگ متضاد هستند.

۶۹ (بیت پ) مضمون آیه شریفه سورة نجم: و اینکه برای انسان جز حاصل تلاش او نیست. همین مضمون در بیت «پ» یافت می‌شود.

۷۰ (معنی بیت: خداوند متعال در خانه کرم و بخشش خود گشوده و باز کرده و به هر مخلوقی به اندازه نیاز آن بنده عطا نموده است.

۷۱ (جناس ناهمسان: پای و جای

کنایه: بازکشیدن پای: کنایه از کناره گیری کردن از کاری

۷۲ (در بیت سوال آرایه تشخیص وجود ندارد

(الف) کنایه: سوختن کنایه از زیان دیدن / ب) تضاد: خام و سوخته

۷۳ (دلیل قاضی بست برای نپذیرفتن طلاها: قناعت به مال کم دنیا و عدم زیاده خواهی.

۷۴ (الف) بله، در عبارت «راه یافتن تا سعادت دیدار همایون خداوند دگر باره یافتن»، به این نکته اشاره می‌کند.

(ب) فعل‌های مجهول: گسیل کرده شود- داده آید (داده شود)

(پ) آغاچی خادم: خدمتکار مخصوص مسعود غزنوی است.

۷۵ (الف) مرا به کار نیست: به آن نیاز ندارم

(ب) وزر: گناه / وبال: سختی و عذاب، گناه

(پ) نگویم که مرا سخت دربارت نیست: نمی‌گویم که بسیار نیازمند نیستم

(ت) دلایل قاضی: ۱- ترس از پرسش روز قیامت، ۲- قانع بودن به مال کم دنیا

۷۶ (بیت سؤال سروده صائب تبریزی شاعر دوره صفویان است.

۷۷ (شکل مجهول عبارات سوال

(الف) کسی فرستاده شد.

(ب) قاضی بوالحسن و پسرش خوانده بشدند.

(ج) آن همی ستانده نشود.

*در عبارت آن قاضی همی نستاند: قاضی: نهاد آن: مفعول. هنگام مجهول‌سازی قاضی حذف می‌شود و «آن» در جایگاه نهاد قرار می‌گیرد.

۷۸ (الف) نمودن: نشان دادن / سور: جشن / تیره شد: به هم خورد

(ب) سرسام: تورم سر و مغز و پرده‌های آن / بار: اجازه، حضور، رخصت دادن

۷۹ (ب) فروماندن: متحیر شدن

۸۰ (معنای واژه‌های مشخص شده :

(الف) احسان: نیکی کردن

(ب) فروماند: متحیر شد، تعجب کرد / صنع: آفرینش

۸۱ (الف) چاشنی: مزه، طعم / حلاوت: شیرینی

(ب) زنخدا: چانه / جیب: گریبان، یقه

۸۲ (جسم انسان، انسان، آفرینش انسان

۸۳ (الف) غزل

(ب) سبک مسجّع

۸۴ (چشمی که به عینک مجهز باشد.

۸۵ (رفتار من گواه دین من است و بنده خداوند هستم نه هوا و هوس.

۸۶ (پیرترین و جوان‌ترین شاعر هم، هم هیبت آموزگار هم مهر پرستار، هم چشم عقاب هم لطافت کبوتر داشت.

۸۷

(الف) شوخی کرد یا مزاح نمود.

(ب) نجنگیدند

(پ) عصبانی شد

۸۸ (رباعی

۸۹ (داغ ماتمت: شرح شهادت حضرت ابوالفضل در صحرائی کربلا

دریا: حضرت ابوالفضل (ع)

۹۰ (الف) تلمیح دارد به داستان حضرت سلیمان (ع) و ربوته شدن انگشتری اش توسط اهریمن.

(ب) تلمیح دارد به داستان حضرت موسی (ع) و قصه گوساله سامری